

نقش آموزش بر میزان دانش و آگاهی زوجین نخست‌زا در زمینه مراقبت از شیرخوار

مریم باقری^۱، مهین تفضلی^۲، حسن بسکابادی^۳

۱. عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی بجنورد، بجنورد، ایران

۲. عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۳. دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

bagheri.midwifery@gmail.com

چکیده

دوره شیرخواری از حساس‌ترین مراحل زندگی است که نیاز به شناخت صحیح و ارائه مراقبت‌های دقیق دارد. آموزش نحوه مراقبت از شیرخوار به والدین نخست‌زا یک ضرورت بهداشتی است لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش آموزش بر میزان دانش و آگاهی زوجین نخست‌زا در زمینه مراقبت از شیرخوار انجام شد. مطالعه به صورت کارآزمایی بالینی بر روی ۵۰ زوج در مراکز بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد. زوجین در دو جلسه آموزشی مراقبت از نوزاد سالم در بارداری شرکت کردند. ابزار مطالعه پرسشنامه است. میزان آگاهی پدران و مادران درباره مراقبت از شیرخوار قبل از آموزش بسیار ضعیف و در حالیکه بعد از آموزش به متوسط و خوب افزایش یافت. آگاهی والدین از نحوه انجام مراقبت‌های ضروری در این دوران می‌تواند در بالا بردن اعتماد به نفس آنان در نگهداری از شیرخوار و برطرف نمودن بسیاری از باورها و سنت‌های غلط در این زمینه تأثیر بسزایی داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: آگاهی، آموزش، زوجین، مراقبت از شیرخوار.

مهم‌ترین زمان شکل‌گیری شخصیت افراد، دوران شیرخواری است که نقش قابل ملاحظه‌ای بر سلامت انسان، در تمامی ابعاد از جمله ذهن، جسم و روان دارد، لذا شروع مراقبت صحیح و اصولی شیرخوار از بدو تولد بسیار حائز اهمیت می‌باشد. از طرف دیگر ارائه مراقبت مطلوب به شیرخوار، سبب داشتن جامعه سالم و کاهش هزینه‌های درمانی در تمام سنین کودکی و حتی بزرگسالی می‌شود، در نتیجه سرمایه‌های اجتماعی حفظ خواهند شد.

به دلیل اهمیت دانش و آگاهی مادر از سلامت کودک، تحقیقات متعددی در این زمینه انجام شده است که همه آنها بر لزوم آموزش صحیح بدون توجه به رتبه بارداری و تعداد فرزندان مادر تأکید می‌کنند. در تحقیقی که توسط بگر و همکاران انجام شد، نشان داده شد که مادران بیشتر به آموزش‌های مرتبط به مراقبت‌های فیزیکی نیاز دارند، فنسکا و همکاران نیز بر لزوم تهیه بسته‌های آموزشی با محتوای روش مراقبت روزانه از شیرخوار، تغذیه، بهداشت، مراقبت‌های مربوط به زمان بیماری و روابط خانوادگی تأکید کرده‌اند، اما امروزه با توجه به تغییر نگرش اجتماعی نقش پدر در خانواده، دیگر مراقبت از شیرخواران فقط بر عهده مادران نمی‌باشد به طوری که مدیر کل سازمان جهانی بهداشت نیز بیان کرده است که اگر سطح دانش و آگاهی والدین در خانواده‌ها به طرز صحیحی بالا برده شود، جان دو سوم کودکانی که سالانه به دلایل مختلف می‌میرند نجات داده خواهد شد. از طرف دیگر آینده هر جامعه به کودکان آن بستگی دارد، بنابراین جامعه باید امکانات لازم برای مراقبت، تغذیه و اجتماعی شدن را برای کودکان فراهم سازد. برای رسیدن به این هدف همکاری خانواده‌ها و مراقبین بهداشتی الزامی است، لذا نگاه متخصصین بهداشتی به سمت مراقبت خانواده محور معطوف شده است. فلسفه مراقبت خانواده محور، خانواده را جز ثابت زندگی کودک می‌داند لذا پرسنل بهداشتی باید با گسترش مشارکت و همکاری والدین، ضمن ارتقا توان مشارکتی خانواده، آنها را در مراقبت از کودک تحت حمایت قرار داده و با احترام، آنها را تشویق به همکاری نمایند. نقش پدر به عنوان یک از اصلی‌ترین اعضای خانواده در مراقبت و تربیت کودک طی سال‌های اخیر، دستخوش تغییر شده است. همچنان که زنان، به میل خویش یا به ضرورت، بیش از پیش در کسب درآمد خانواده سهیم شدند پدران نیز لزوماً باید در امر مراقبت از کودک بیشتر مشارکت کنند.

آموزش، دادن اطلاعات و آگاهی به افراد با هدف تغییر نگرش و رفتار می باشد. یافته های اولیه تحقیقات در خانواده ها نشان داد که آموزش های ابتدایی باید در حول و حوش تولد باشد زیرا آن زمان والدین انگیزه های بالایی برای مشارکت در زندگی شیرخوارشان دارند. آموزش بهداشت در سه سطح عمده فردی، گروهی، عموم مردم از طریق رسانه های ارتباط همگانی اجرا می شود. برای ایجاد دگرگونی کارساز در بینش ها و رفتارها، آموزش به روش فردی و گروهی تاکید می شود. آموزش مراقبت از شیرخوار در خانه، شامل آشنایی کامل والدین با مشخصات نوزاد سالم، معیارهای رشد شیرخوار طبیعی، شیردهی، رفلکس های نوزادی، واکسیناسیون، برنامه های غربالگری نوزاد، مراقبت های بهداشتی، مسائل و مشکلات شایع نوزاد، برقراری ارتباط عاطفی و ماساژ شیرخوار، رشد و تکامل، علائم هشدار دهنده و خطر و در نهایت پیشگیری از سوانح احتمالی جهت حفظ بهینه سلامت شیرخوار است.

در تحقیقات انجام شده در گذشته به این نتیجه رسیدند که سلامت شیرخواران مستلزم دانش و آگاهی والدین است و سطح آگاهی آنها در پیشگیری از بیماری های کودکان موثر است که در مورد پدر و مادری که فرزند نخست خود را به دنیا می آورند این ضرورت بیش از پیش مورد نیاز است، لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش آموزش بر میزان دانش و آگاهی زوجین نخست زار در زمینه مراقبت از شیرخوار انجام شد.

روش

مطالعه به صورت کارآزمایی بالینی در مراکز بهداشتی-درمانی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد. نمونه پژوهش شامل ۵۰ زوج از زنان نخست باردار و همسران آنها است که بر اساس فرمول مقایسه میانگین دو جامعه، حجم نمونه تعیین و به صورت در دسترس از بین کسانی که به مراکز بهداشتی - درمانی مورد مطالعه شهر مشهد مراجعه کرده و دارای مشخصات واحدهای پژوهش بودند انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه انتخاب واحد پژوهش (مادر و پدر) پرسشنامه شماره ۱ (اطلاعات دموگرافیک مادر، پدر و اطلاعات مربوط به بارداری) و پرسشنامه سنجش آگاهی زوجین درباره مراقبت از شیرخوار، قبل و بعد از آموزش است که جهت تعیین روایی این پرسشنامه ها از روش اعتبار محتوی استفاده شد. پرسشنامه سنجش آگاهی زوجین درباره مراقبت از شیرخوار، قبل و بعد از آموزش، شامل ۲۵ سوال درباره مراقبت از شیر خوار است که بر اساس کتاب مراقبت از نوزاد سالم (ویژه والدین) تهیه شده توسط اداره سلامت نوزادان وزارت بهداشت به صورت چند گزینه ای طراحی شده بود. تمامی سوالات تنها دارای یک پاسخ صحیح بودند که برای پاسخ های صحیح نمره ۳ و پاسخ های غلط که نوعی اطلاعات اشتباه درباره مراقبت از شیرخوار است نمره ۱- و نمی دانم که در واقع یک وضعیت حد مرز است، نمره صفر منظور شد. به طوری که کمترین امتیاز ۲۵- و بیشترین امتیاز ۷۵ محاسبه گردید. سپس با توجه به کمینه و بیشینه امتیاز، افراد در چهار گروه تقسیم شدند نمرات ۲۵- تا صفر خیلی ضعیف، صفر تا ۲۵ ضعیف، ۲۵ تا ۵۰ متوسط و ۵۰ تا ۷۵ خوب در نظر گرفته شده است. قبل از شروع اولین جلسه آموزشی مراقبت از شیر خوار و یک هفته بعد از دومین جلسه آموزشی به منظور حذف اثر بلافاصله آموزش توسط زوجین به صورت جداگانه تکمیل می شد. پایایی پرسشنامه شماره ۱ با استفاده از روش آزمون - باز آزمون با فاصله زمانی یک هفته یا $(r = 0.90)$ تأیید شد و پرسشنامه سنجش آگاهی زوجین درباره مراقبت از شیرخوار، قبل و بعد از آموزش نیز توسط همسانی درونی و با استفاده از آلفای کرونباخ تأیید شد. $(\alpha = 0.76)$

آموزش مراقبت از شیرخوار شامل موارد: مشخصات نوزاد سالم، معیارهای رشد شیرخوار طبیعی، شیردهی، رفلکس های نوزادی، واکسیناسیون، برنامه های غربالگری نوزاد، مراقبت های بهداشتی، مسائل و مشکلات شایع نوزاد، ماساژ شیرخوار، رشد و تکامل، علائم هشدار دهنده و خطر، پیشگیری از سوانح بود که بر اساس کتاب مراقبت از نوزاد سالم (ویژه والدین) تهیه شده توسط اداره سلامت نوزادان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه شده و توسط پژوهشگر به روش کارگاهی مشتمل بر سخنرانی، پرسش و پاسخ و کار گروهی با استفاده از پاورپوینت، مولاژ و عروسک ارائه می شد.

از بین زنان باردار نخست زار با سن بارداری حداقل ۳۵ هفته تا حداکثر ۳۷ هفته که تمایل به شرکت در پژوهش داشته و معیارهای ورود به مطالعه شامل سواد خواندن و نوشتن، بارداری اول و... را داشتند، نمونه گیری انجام شد بعد از انتخاب مادر و تکمیل پرسشنامه انتخاب واحد پژوهش و پرسشنامه شماره ۱ (بخش های مربوط به اطلاعات دموگرافیک مادر و بارداری) به روش مصاحبه، از مادر خواسته شد که به صورت تلفنی رضایت پدر جهت شرکت در پژوهش را سوال و به اطلاع پژوهشگر برساند. پس از حصول اطمینان از رضایت پدر جهت شرکت در مطالعه، از پدر خواسته شد جهت تکمیل پرسشنامه انتخاب واحد پژوهش و پرسشنامه شماره ۱ (بخش مربوط به اطلاعات دموگرافیک پدر) و برنامه ریزی جهت زمان دو جلسه آموزشی به مرکز مراجعه کند. سپس زوجین در گروه های ۵ تا ۱۵ زوج که روز و ساعت یکسانی را جهت شرکت در کلاس انتخاب کرده اند در دو جلسه آموزشی ۹۰ دقیقه ای به فاصله یک هفته با موضوع مراقبت از شیرخوار شرکت می نمودند. قبل از شروع جلسه اول زوجین پرسشنامه سنجش آگاهی زوجین درباره مراقبت از شیرخوار، قبل از آموزش را تکمیل می کردند سپس از والدین خواسته می شد یک هفته بعد، جهت تکمیل پرسشنامه سنجش آگاهی زوجین درباره مراقبت از شیرخوار بعد از آموزش به مرکز مراجعه کنند. در پایان یک پمفلت که محتوی خلاصه آموزش ها بود و یک هدیه کوچک به زوجین اعطا شد. پس از گردآوری و باز بینی پرسشنامه ها، داده ها کد گذاری گردیده وارد رایانه می شوند و بعد از کسب اطمینان

از صحت ورود اطلاعات، تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و پیرایش ۱۸ و آزمون کراسکال والیس، ویلکاکسون، آنالیز واریانس انجام شد.

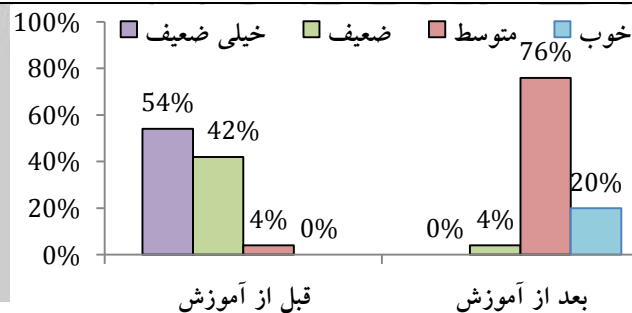
نتایج

میانگین سن مادران و پدران شرکت کننده در مطالعه به ترتیب ۲۵/۶۸، ۲۸/۲۸ است. نسبت مادران دارای تحصیلات دانشگاهی ۶۴ درصد در مقابل ۵۶ درصد پدران با تحصیلات دانشگاهی می باشد. ۷۴ درصد مادران خانه دار بوده و ۵۶ درصد از پدران دارای مشاغل آزاد بودند. ۹۴ درصد از مادران و پدران از ازدواج و رابطه با همسرانشان رضایت داشتند. در کل نمونه، ۸۶ درصد از خانواده ها درآمد خود را در حد کفاف گزارش کرده اند. ۵۶ درصد پدران و ۶۴ درصد مادران از بارداری شان خیلی خوشحال هستند. به گزارش خود مادران میزان آگاهی ۵۰ درصد مادران از مشخصات و مراقبت از شیرخوار، در سطح متوسط است و ۵۰ درصد آنان اصلاً اطلاعاتی در این زمینه ندارند یا اطلاعاتشان کم است. اما ۸۲ درصد پدران گزارش کردند که درباره مراقبت از شیرخوار آگاهی ندارند و یا اطلاعات کمی دارند. و تنها ۱۲ درصد از پدران گزارش کردند که اطلاعات متوسطی درباره مراقبت از شیرخوار دارند.

میانگین نمره میزان آگاهی پدر و مادران مطالعه، قبل از آموزش به ترتیب ۳/۵۲ و ۱۳/۷ است، اما بعد از آموزش میانگین نمره میزان آگاهی پدران و مادران به ترتیب به ۴۶/۴۱ و ۵۱/۵۴ افزایش یافت. قبل از آموزش میزان آگاهی ۸۲ درصد مادران درباره مراقبت از شیرخوار در وضعیت خیلی ضعیف و ضعیف قرار دارد، حال آنکه بعد از آموزش نسبت این افراد به صفر رسیده و ۵۴ درصد مادران وضعیت خوبی کسب کرده اند. نتایج آزمون کراسکال والیس نیز نشان داد که تفاوت آماری معنادار وجود دارد و میزان آگاهی مادران قبل و بعد از آموزش با هم متفاوت است. آگاهی ۹۶ درصد از پدران نیز، قبل از آموزش در وضعیت خیلی ضعیف و ضعیف قرار دارد. حال آنکه بعد از آموزش ۹۶ درصد افراد در وضعیت متوسط و خوب قرار گرفتند. نتایج آزمون ویلکاکسون هم نشان داد که تفاوت آماری معنادار وجود دارد و میزان آگاهی پدران قبل و بعد از آموزش با هم متفاوت است.

جدول ۱. مقایسه میزان آگاهی مادر درباره مراقبت از شیرخوار قبل و بعد از آموزش

مرحله	خیلی ضعیف	ضعیف	متوسط	خوب	آزمون کراسکال والیس
قبل از آموزش	۱۲ درصد	۳۵ درصد	۷۰ درصد	۱۶ درصد	$\chi^2=61.03$ $df=1$ $p=0.005$
بعد از آموزش	۰ درصد	۰ درصد	۰ درصد	۲۳ درصد	

شکل ۱. مقایسه میزان آگاهی پدر قبل و بعد از آموزش

در این مطالعه میان متغیرهای سن مادر، سن پدر، تحصیلات مادر، شغل پدر، شغل مادر و سطح آگاهی پدر و مادر قبل و بعد از آموزش رابطه معنا دار آماری وجود نداشت، فقط تحصیلات پدر با میزان آگاهی پدر درباره مراقبت از شیرخوار رابطه معنا دار آماری داشت به طوری که پدران دارای تحصیلات ابتدایی کمترین اطلاعات صحیح را درباره مراقبت از شیرخوار داشتند. (p = ۰/۰۰۶) اما آزمون آماری ویلکاکسون رتبه ای علامت دار، نشان داد سطح آگاهی زوجین مطالعه بر اساس متغیرهای سن، تحصیلات و شغل بعد از کلاس آموزشی افزایش معنا دار آماری داشت. (p ۰/۰۰۱)

<

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف اصلی مقایسه میزان آگاهی زوجین درباره مراقبت از شیرخوار قبل و بعد از آموزش انجام شده است و نتایج نشان دهنده آن است که قبل از آموزش، میزان آگاهی ۹۶ درصد پدران و ۸۲ درصد مادران درباره مراقبت از شیرخوار خیلی ضعیف و ضعیف بوده است. و بعد از آموزش، میزان آگاهی ۹۶ درصد پدران و ۱۰۰ درصد مادران، درباره مراقبت از شیرخوار متوسط و خوب بوده است. مطالعه ای که به بررسی میزان آگاهی پدران درباره مراقبت از شیرخوار پرداخته باشد یافت نشد، اما در مطالعه قلی زاده با عنوان بررسی آگاهی مادران در زمینه مراقبت از نوزاد در روزهای اول پس از زایمان در بیمارستان های آموزشی و خصوصی شهرستان ارومیه، بیان شده که ۶۳ درصد مادران در روزهای نخستین بعد از تولد نوزاد آگاهی ضعیف و متوسط درباره مراقبت از نوزاد داشتند که در مادران نخست زا نسبت به مادران چند زا آگاهی کمتر بوده است یعنی ۷۷/۷ درصد مادران نخست زا آگاهی کمی درباره مراقبت از نوزاد دارند. در مطالعه قلی زاده آگاهی به صورت ضعیف، متوسط و خوب سنجیده شده است و در مجموع گزارش شده که اکثر مادران آگاهی متوسط درباره مراقبت از شیرخوار داشتند و با نتایج مطالعه میر غفوروند نیز که سطح آگاهی مادران باز هم به صورت ضعیف، متوسط و خوب مقایسه شده اند، همخوانی دارد اما در مطالعه حاضر اکثر مادران قبل از آموزش آگاهی ضعیف درباره مراقبت از شیرخوار داشتند لذا نتایج با دو مطالعه قلی زاده و میر غفوروند همخوانی ندارد. به نظر می رسد که میزان آگاهی مادران و به ویژه پدران درباره مراقبت از شیرخوار ضعیف است و این سطح آگاهی کم می تواند مانعی برای مشارکت پدر در مراقبت از شیرخوار باشد، زیرا اعتماد به نفس پدر را کم کرده و از اعتماد و حمایت مادر نسبت به پدر نیز می کاهد. در مطالعه بارکلی نیز خود مردان بیان کردند که درباره مراقبت از کودک آگاهی نداشته بوده و فقط دستیاران همسرانشان بوده و از دید سازمان های بهداشتی بیرون گذاشته شده اند در مطالعه ای وانز نیز عنوان شده پدران نسبت به مادران مهارت های تعاملی متفاوتی دارند، به طور مثال پدران بیشتر اوقات با کودکانشان حرف نمی زنند فقط آنها را در آغوش می گیرند و یا به آنها نگاه می کنند، گاه اصلا نمی دانند که چگونه با کودکانشان ارتباط برقرار کنند اما در مطالعه اندرسون گزارش شد زمانی که پدران از نیازهای خود، شیرخوار و همسرشان آگاه شدند و به آنها پاسخ دادند، توانستند نقش خود را بهتر ایفا کنند و هر قدر در مراقبت از کودکان بیشتر مشارکت داشتند، زود تر توانستند با کودکانشان ارتباط برقرار کنند. از پدر بودن خود بیشتر احساس رضایت می کردند، حس اعتماد به نفس و تاثیر گذاری بالاتری داشته و به مشارکت بیشتر تشویق می شدند.

میانگین نمره میزان آگاهی پدر و مادران مطالعه، قبل از آموزش به ترتیب ۳/۵۲ و ۱۳/۷ است و در مطالعه قلی زاده نیز میانگین کل ۱۸/۷۷ است، یعنی میزان آگاهی والدین درباره مراقبت از شیرخوار کم است و سریع ترین راه ارتقای سطح آگاهی افراد آموزش است که نتایج مطالعه حاضر نشان داد که با آموزش از طریق کلاس آموزشی میانگین آگاهی پدران و مادران به ترتیب به ۴۶/۴۱ و ۵۴/۵۱ افزایش یافت. در مطالعه مظفری نیز میانگین آگاهی مادران قبل از کارگاه ۹/۵ بود که بعد از کارگاه آموزشی به ۱۴/۴ ارتقا یافت.

در مطالعه جاروز نیز بهترین روش آموزش مادران به ویژه با سطح سواد پایین برگزاری کلاس آموزشی عنوان شده است و مطالعه سوردر نیز بر اهمیت آموزش مادران در طی دوران اقامت در بیمارستان به ویژه در مادران با سطح اجتماعی و اقتصادی پایین تاکید کرده است. سازمان بهداشت جهانی نیز اعلام کرده است که ارتقای آگاهی والدین در زمینه بهداشت مادران و نوزادان یک ضرورت است.

در مطالعه حاضر تحصیلات پدر با میزان آگاهی پدر درباره مراقبت از شیرخوار رابطه معنا دار آماری داشت به طوری که پدران دارای تحصیلات ابتدایی کمترین اطلاعات صحیح را درباره مراقبت از شیرخوار داشتند اما میان متغیرهای سن مادر، سن پدر، تحصیلات مادر، شغل پدر، شغل مادر و سطح آگاهی پدر و مادر قبل و بعد از آموزش رابطه معنا دار آماری وجود نداشت. در مطالعه مظفری نیز میان این متغیرها با سطح آگاهی مادران رابطه معنا دار آماری گزارش نشده است. اما در مطالعه قلی زاده بین تحصیلات مادر، شغل و سن مادر با سطح آگاهی آنها درباره مراقبت از نوزاد رابطه معنا دار آماری وجود داشته است.

از محدودیت های این پژوهش اجتناب ناپذیر بودن اثر برخی از عوامل مانند آموزش های متفرقه مادر حین بارداری و پس از زایمان و دخالت و نظر اطرافیان و تفاوت های فرهنگی است که با استفاده از سوالات پرسشنامه سعی شد که کنترل شود. آموزش بر هدف اصلی ما که افزایش سطح آگاهی زوجین، در مراقبت از شیرخوار بوده، موثر است اما پیشنهاد می شود بر روی روش آموزشی و بهترین زمان آموزش (قبل از تولد و یا بلافاصله بعد از تولد) و روش مطالب آموزشی بررسی و مطالعه بیشتر انجام شود.

منابع

- جعفری، حاجیه و همکاران (۱۳۹۰). *بسته مراقبت از نوزاد سالم*. تهران: فن و هنر.
- شرفی، شرف الدین (۱۳۹۲). *نقش پدر در مراقبت و تربیت کودک*. تهران: صابرین
- قلی زاده قلعه عزیز، شیوا و همکاران (۱۳۹۰). *بررسی آگاهی مادران در زمینه مراقبت از نوزاد در روزهای اول پس از زایمان در بیمارستان های آموزشی و خصوصی شهرستان ارومیه*. *مجله پرستاری و مامایی تبریز* (۲۲): ۱۰-۵
- لیفر، گلوریا (۲۰۰۹). *درسنامه پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان*. ترجمه ی مهناز شوقی، مهناز سنجرى، تهران: سالمی

مظفری کرمانی، رامین و همکاران (۱۳۸۶). نقش کارگاههای آموزشی مراقبت از نوزادان در ارتقای آگاهی مادران. *مجله بیماری های کودکان* (۱۷): ۴۶-۴۱

میرغفوروند، مزگان و همکاران (۱۳۸۴). بررسی آگاهی مادران اول زا در زمینه مراقبت از نوزاد در روزهای اول پس از زایمان در مرکز آموزشی - درمانی الزهرا. *مجله دانشکده پزشکی ارومیه*. ۱۱(۴): ۲۳۴-۲۴۲.

Beger D, Cook CA (1998). Postpartum teaching priorities: The viewpoints of Nurses and Mothers. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs*. 27(2), 161-8

Fonseca LM, Scochi CG, Rocha SM, et al (2004) Educational guideline for the maternal orientation concerning the care with preterm infants. *Rev Lat Am En Fernagen*. 12(1), 65-75.

Jarosz K, Krawczyk A (2004). Assessment of mother's knowledge about breast feeding. *Ginekol Pol*. 75(1), 26-34

